

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

4 septembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Organizarea comună a piețelor produselor agricole – Fructe și legume – Norme de comercializare – Noțiunea de «țară de origine» – Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 – Articolul 113a alineatul (1) – Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 – Articolul 76 alineatul (1) – Definiții privind originea nepreferențială a mărfurilor – Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 – Articolul 23 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) – Regulamentul (UE) nr. 952/2013 – Articolul 60 alineatul (1) – Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 – Articolul 31 litera (b) – Etape de producție efectuate într-un alt stat membru – Etichetarea produselor alimentare – Interzicerea unei etichetări de natură să inducă în eroare consumatorul – Directiva 2000/13/CE – Articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) – Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 – Articolul 7 alineatul (1) litera (a) – Articolul 1 alineatul (4) – Articolul 2 alineatul (3) – Mențiuni explicative”

În cauza C-686/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 21 septembrie 2017, primită de Curte la 7 decembrie 2017, în procedura

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV

împotriva

Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna C. Toader și domnii A. Rosas (raportor), L. Bay Larsen și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul M. Aleksejev, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 23 ianuarie 2019,

* Limba de procedură: germana.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV, de C. Rohnke, Rechtsanwalt;
- pentru Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH, de C. Filippitsch, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul german, de T. Henze, de D. Klebs și de R. Kanitz, ulterior de D. Klebs și de R. Kanitz, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de A.-L. Desjonquères, de D. Colas și de S. Horrenberger, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de A. Collabolletta, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de B. Hofstätter, de C. Hödlmayr și de K. Herbout-Borcak, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 aprilie 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea unor dispoziții în materie de politică agricolă, a unor dispoziții din Codul vamal referitoare la originea produselor și ale unor dispoziții referitoare la informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV (Asociația pentru combaterea practicilor comerciale neloiale din Frankfurt am Main, denumită în continuare „Zentrale”), pe de o parte, și Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH (denumită în continuare „Prime Champ”), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune având ca obiect încetarea comercializării de către aceasta din urmă a unor ciuperci de cultură cu mențiunea „Origine: Germania”, fără alte mențiuni explicative.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Normele agricole

– Regulamentul nr. 1234/2007

- 3 Considerentul (49) al Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (JO 2007, L 299, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 361/2008 al Consiliului din 14 aprilie 2008 (JO 2008, L 121, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1234/2007”), are următorul cuprins:

„Aplicarea de standarde de comercializare pentru produsele agricole poate contribui la ameliorarea condițiilor economice de producție și de comercializare, respectiv la creșterea calității acestor produse. Punerea în aplicare a standardelor de acest tip este deci în interesul producătorilor, al comercianților și al consumatorilor. [...]”

- 4 Articolul 113a din Regulamentul nr. 1234/2007, intitulat „Cerințe suplimentare pentru comercializarea produselor din sectorul fructelor și legumelor”, prevede la alineatul (1):

„Produsele din sectorul fructelor și al legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorilor pot fi comercializate numai dacă sunt de calitate bună, corectă și vandabilă și dacă este indicată țara de origine.”

– Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 543/2011

- 5 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 543/2011 al Comisiei din 7 iunie 2011 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1234/2007 în ceea ce privește sectorul fructelor și legumelor și sectorul fructelor și legumelor prelucrate (JO 2011, L 157, p. 1), aplicabil de la 22 iunie 2011, cerințele prevăzute la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 constituie standardul de comercializare general care este prezentat în detaliu în partea A a anexei I la Regulamentul de punere în aplicare nr. 543/2011.

- 6 Partea A a anexei I la acest regulament de punere în aplicare prevede la punctul 4, consacrat marcării originii produselor, următoarele:

„Numele complet al țării de origine. În cazul produselor originare dintr-un stat membru, această mențiune este în limba țării de origine sau în orice altă limbă înțeleasă de consumatorii din țara de destinație. În cazul altor produse, această mențiune este în orice limbă înțeleasă de consumatorii din țara de destinație.”

– *Regulamentul (UE) nr. 1308/2013*

7 Regulamentul nr. 1234/2007 a fost înlocuit de Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671).

8 Considerentul (74) al Regulamentului nr. 1308/2013 are următorul cuprins:

„Produsele din sectorul fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorilor ar trebui să fie comercializate numai dacă sunt de calitate bună, corectă și vandabilă și dacă este indicată țara de origine. Pentru a asigura aplicarea corectă a cerinței respective și a lua în considerare anumite situații specifice, Comisia ar trebui să fie împuternicită să adopte anumite acte delegate în ceea ce privește derogările specifice de la cerința în cauză.”

9 Articolul 75 din Regulamentul nr. 1308/2013 prevede:

„(1) Standardele de comercializare pot fi aplicate pentru unul sau mai multe dintre următoarele sectoare și produse:

[...]

(b) fructe și legume;

[...]

(6) Pentru a lua în considerare așteptările consumatorilor și necesitatea de a ameliora calitatea și condițiile economice de producere și comercializare a produselor agricole, Comisia este împuternicită să adopte, în conformitate cu articolul 227, acte delegate prin care să se modifice lista de sectoare menționată la alineatul (1). Respectivetele acte delegate se limitează strict la necesitățile demonstrate ce rezultă din cererea consumatorilor, aflată în schimbare, din progresele tehnice sau din necesitatea de inovare a produselor și fac obiectul unui raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, care evaluează în special necesitățile consumatorilor, costurile și sarcinile administrative ale operatorilor, inclusiv impactul de pe piața internă și din comerțul internațional, precum și avantajele oferite producătorilor și consumatorului final.”

10 Articolul 76 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1308/2013 prevede:

„(1) În plus, în cazul în care acest lucru este relevant pentru standardele de comercializare aplicabile menționate la articolul 75, produsele din sectorul fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorilor pot fi comercializate numai dacă sunt de calitate bună, corectă și vandabilă și dacă este indicată țara de origine.

[...]

(4) În vederea asigurării aplicării adecvate a cerințelor prevăzute la alineatul (1) din prezentul articol și pentru a lua în considerare anumite situații speciale, Comisia este împuternicită să adopte, în conformitate cu articolul 227, acte delegate privind derogări specifice de la prezentul articol, care sunt necesare pentru punerea în aplicare corectă a acestuia.”

Regulamentele în materie vamală

– Codul vamal comunitar

- 11 Articolul 23 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58, denumit în continuare „Codul vamal comunitar”) prevede:

„(1) Mărfurile originare dintr-o țară sunt acele mărfuri obținute sau produse în întregime în țara respectivă.

(2) Expresia «mărfuri obținute în întregime într-o țară» reprezintă:

(a) produse minerale extrase pe teritoriul țării respective;

(b) produse vegetale cultivate [a se citi «recoltate»] în țara respectivă;

[...]”

- 12 Articolul 24 din Codul vamal comunitar prevede:

„Mărfurile în producerea cărora intervin două sau mai multe țări sunt considerate originare din țara în care au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale, justificată economic, efectuată într-o întreprindere echipată în acest scop și din care a rezultat un produs nou sau care reprezintă un stadiu de fabricație important.”

– Codul vamal al Uniunii

- 13 Codul vamal comunitar a fost înlocuit prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO 2013, L 269, p. 1, denumit în continuare „Codul vamal al Uniunii”).

- 14 Articolul 59 din Codul vamal al Uniunii, care definește domeniul de aplicare al acestuia, prevede:

„Articolele 60 și 61 stabilesc norme pentru stabilirea originii nepreferențiale a mărfurilor în vederea aplicării următoarelor:

(a) Tarifal vamal comun, cu excepția măsurilor menționate la articolul 56 alineatul (2) literele (d) și (e);

(b) alte măsuri decât cele tarifare, instituite prin dispoziții ale Uniunii în domenii specifice care au legătură cu schimburile comerciale cu mărfuri; și

(c) alte măsuri ale Uniunii privind originea mărfurilor.”

- 15 Articolul 60 din Codul vamal al Uniunii, intitulat „Dobândirea originii”, prevede:

„(1) Mărfurile obținute în întregime într-o singură țară sau teritoriu sunt considerate ca fiind originare din acea țară sau acel teritoriu.

(2) Mărfurile în producerea cărora intervin mai multe țări sau teritorii sunt considerate ca fiind originare din țara sau din teritoriul în care au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale, justificate economic, efectuate într-o întreprindere echipată în acest scop și din care a rezultat un produs nou sau care reprezintă un stadiu de fabricație important.”

– *Regulamentul delegat (UE) 2015/2446*

- 16 Articolul 31 din Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codului vamal al Uniunii (JO 2015, L 343, p. 1) prevede:

„Următoarele mărfuri sunt considerate ca fiind obținute în întregime într-o singură țară sau într-un singur teritoriu:

(a) produsele minerale extrase în respectiva țară sau în respectivul teritoriu;

(b) produsele din regnul vegetal care sunt recoltate în respectiva țară sau în respectivul teritoriu;

[...]”

- 17 Articolul 32 din acest regulament prevede:

„Mărfurile enumerate în anexa 22-01 se consideră că au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale, care a dus la fabricarea unui produs nou sau care reprezintă un stadiu important de fabricație, într-o țară sau teritoriu în care normele cuprinse în anexa menționată sunt îndeplinite sau care este identificat(ă) în normele menționate.”

- 18 Anexa 22-01 la Regulamentul delegat 2015/2446 este intitulată „Note introductive și lista operațiunilor de prelucrare sau transformare substanțială care conferă originea nepreferențială”. Aceasta nu conține o dispoziție specifică pentru a determina originea ciupercilor de cultură.

Normele referitoare la protecția consumatorilor

– *Directiva 2000/13/CE*

- 19 Articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea acestora (JO 2000, L 109, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 6, p. 9) prevede:

„Etichetarea și normele în conformitate cu care se realizează nu trebuie:

(a) să fie de natură a induce cumpărătorul în eroare, în special:

(i) asupra caracteristicilor produsului alimentar și în special asupra naturii, identității, calităților, compoziției, cantității, durabilității, originii sau provenienței, modului de fabricare sau de obținere;

(ii) atribuind produsului alimentar efecte sau proprietăți pe care nu le are;

(iii) sugerând că produsul alimentar posedă caracteristici speciale, în timp ce toate produsele alimentare similare posedă aceleași caracteristici;”.

20 Articolul 3 alineatul (1) punctul 8 din Directiva 2000/13 prevede:

„Etichetarea produselor alimentare conține, în condițiile și sub rezerva derogărilor prevăzute la articolele 4-17, numai următoarele mențiuni obligatorii:

[...]

8. locul de origine sau de proveniență în cazurile în care omiterea acestei mențiuni ar putea induce consumatorul în eroare cu privire la originea sau proveniența reală a produsului alimentar;”.

– *Regulamentul (UE) nr. 1169/2011*

21 Directiva 2000/13 a fost înlocuită prin Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei (JO 2011, L 304, p. 18).

22 Considerentele (29) și (33) ale Regulamentului nr. 1169/2011 au următorul cuprins:

„(29) Ar trebui să se indice țara de origine sau locul de proveniență a unui produs alimentar atunci când, în absența unei astfel de mențiuni, consumatorul ar putea fi indus în eroare cu privire la țara de origine reală sau locul real de proveniență a produsului. În toate cazurile, modul de indicare a țării de origine sau a locului de proveniență nu ar trebui să înșele consumatorul și ar trebui să se bazeze pe criterii clar definite care să asigure condiții de concurență echitabile la nivelul industriei și care să îmbunătățească înțelegerea de către consumatori a informațiilor privind țara de origine sau locul de proveniență a produsului alimentar. Astfel de criterii nu ar trebui să se aplice indicațiilor referitoare la denumirea sau adresa operatorului din sectorul alimentar.

[...]

(33) Normele de origine nepreferențiale aplicabile în Uniune sunt prevăzute în Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 [...] [și în] dispozițiile sale de punere în aplicare[, și anume] Regulamentul (CEE) nr. 2454/93 al Comisiei din 2 iulie 1993 de stabilire a unor dispoziții de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 2913/92 [JO 1993, L 253, p. 1]. Stabilirea țării de origine a produselor alimentare se va întemeia pe normele menționate, cu care operatorii din sectorul alimentar și administrațiile sunt familiarizați, ceea ce ar trebui să faciliteze punerea în aplicare.”

23 Potrivit articolului 1 alineatele (1) și (4) din Regulamentul nr. 1169/2011:

„(1) Prezentul regulament stabilește bazele pentru asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorului în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare, luând în

considerare diferențele de percepție ale consumatorilor și nevoia acestora de informații și asigurând în același timp buna funcționare a pieței interne.

[...]

(4) Prezentul regulament se aplică fără a aduce atingere cerințelor de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii aplicabile anumitor produse alimentare.”

24 Articolul 2 alineatul (3) din acest regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament, țara de origine a unui produs alimentar se referă la originea unui produs alimentar, astfel cum este stabilită în conformitate cu articolele 23-26 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92.”

25 Articolul 7 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat prevede următoarele:

„Informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă cumpărătorul în eroare, în special:

(a) în ceea ce privește caracteristicile produsului alimentar și în special în ceea ce privește natura, identitatea, proprietățile, compoziția, cantitatea, data durabilității minimale, țara de origine sau locul de proveniență, metoda de fabricație sau producție;”

26 Articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011 prevede:

„Operatorul din sectorul alimentar căruia îi revine răspunderea pentru informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare este operatorul sub a cărui denumire sau denumire comercială se comercializează produsul alimentar sau, dacă operatorul respectiv nu are sediul în Uniune, importatorul pe piața Uniunii Europene.”

27 Intitulat „Țara de origine sau locul de proveniență”, articolul 26 din acest regulament prevede:

„[...]

(2) Mențiunile privind țara de origine sau locul de proveniență sunt obligatorii:

(a) în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare în ceea ce privește adevărata țară de origine sau adevăratul loc de proveniență a produsului alimentar, în special dacă informațiile care însoțesc produsul alimentar sau eticheta în ansamblul ei ar sugera în alt fel că produsul are o altă țară de origine sau un alt loc de proveniență;

(b) pentru tipurile de carne care se încadrează la codurile din Nomenclatura combinată («NC») enumerate în anexa XI. Aplicarea dispozițiilor de la prezenta literă face obiectul adoptării actelor de punere în aplicare menționate la alineatul (8).

(3) În cazul în care se indică țara de origine sau locul de proveniență a produsului și aceasta (acesta) nu este aceeași (aceleși) cu țara de origine sau locul de proveniență a ingredientului primar:

(a) se indică de asemenea țara de origine sau locul de proveniență a ingredientului (ingredientelor) primar(e); sau

(b) se indică faptul că țara de origine sau locul de proveniență a ingredientului (ingredientelor) primar(e) diferă de țara de origine sau locul de proveniență a produsului alimentar.

Aplicarea dispozițiilor de la prezentul alineat face obiectul adoptării normelor de aplicare menționate la alineatul (8).

[...]

(5) Până la 13 decembrie 2014, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului rapoarte privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență pentru următoarele produse alimentare:

(a) alte tipuri de carne decât carnea de vită și mânzat și decât cele menționate la alineatul (2) litera (b);

(b) lapte;

(c) laptele utilizat ca ingredient în produsele lactate;

(d) produsele alimentare neprelucrate;

(e) produsele dintr-un singur ingredient;

(f) ingrediente care reprezintă mai mult de 50 % dintr-un produs alimentar.

(6) Până la 13 decembrie 2013, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului un raport privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență pentru carnea folosită ca ingredient.

(7) Rapoartele menționate la alineatele (5) și (6) iau în considerare nevoia de informare a consumatorului, fezabilitatea măsurii privind indicarea obligatorie a țării de origine sau a locului de proveniență, precum și analiza costurilor și beneficiilor rezultate din introducerea unor astfel de măsuri, inclusiv impactul juridic asupra pieței interne și impactul asupra comerțului internațional.

Comisia poate însoți rapoartele respective de propuneri de modificare a dispozițiilor relevante ale Uniunii.

(8) Până la 13 decembrie 2013, în urma evaluărilor de impact, Comisia adoptă acte de punere în aplicare privind aplicarea alineatului (2) litera (b) și a alineatului (3) din prezentul articol. Actele de punere în aplicare respective se adoptă în conformitate cu procedura de examinare menționată la articolul 48 alineatul (2).

[...]”

28 Articolul 39 din Regulamentul nr. 1169/2011 prevede posibilitatea ca statele membre să adopte dispoziții privind mențiuni obligatorii suplimentare, precum și condițiile de adoptare a măsurilor menționate.

– *Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1337/2013*

- 29 Comisia a adoptat Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1337/2013 din 13 decembrie 2013 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește indicarea țării de origine sau a locului de proveniență pentru carnea proaspătă, refrigerată sau congelată de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte (JO 2013, L 335, p. 19). Acest regulament stabilește normele privind indicarea țării de origine sau a locului de proveniență pe eticheta cărnii proaspete, refrigerate sau congelate de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte.
- 30 Ultima teză a considerentului (3) al acestui regulament de punere în aplicare are următorul cuprins:

„Termenul «origine» ar trebui să fie rezervat pentru carnea care este obținută de la animale născute, crescute și sacrificate într-un singur stat membru sau într-o singură țară terță și care, prin urmare, este obținută în întregime într-un singur stat membru sau o singură țară terță.”

– *Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/775*

- 31 Comisia a adoptat de asemenea Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/775 din 28 mai 2018 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 26 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, în ceea ce privește normele de indicare a țării de origine sau a locului de proveniență a ingredientului primar al produselor alimentare (JO 2018, L 131, p. 8).

Dreptul german

- 32 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) arată că, în cursul anului 2013, articolul 11 alineatul (1) prima și a doua teză punctul 1 din Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch (Codul privind produsele alimentare, produsele de consum curent și produsele destinate hranei pentru animale, denumit în continuare „LFGB”, BGBl. 2005 I, p. 2618), în versiunea anterioară datei faptelor din litigiul principal, interzicea comercializarea produselor alimentare și promovarea lor sub o denumire înșelătoare sau cu indicații ori o prezentare înșelătoare, în special în ceea ce privește utilizarea unor mențiuni de natură să inducă în eroare consumatorul în ceea ce privește originea sau proveniența. Articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 constituia temeiul juridic al acestei dispoziții în dreptul Uniunii.
- 33 Articolul 11 alineatul (1) punctul 1 din LFGB, în versiunea sa în vigoare de la 13 decembrie 2014, publicată la 3 iunie 2013 (BGBl. I, p. 1426), interzice operatorului din sectorul alimentar responsabil sau importatorului, în sensul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011, să comercializeze sau să promoveze produse alimentare cu informații referitoare la aceste produse care nu îndeplinesc cerințele articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1169/2011 coroborat cu alineatul (4) al acestui articol 7. Potrivit articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă consumatorul în eroare, în special în ceea ce privește caracteristicile produsului alimentar, cum ar fi țara de origine sau locul de proveniență.

34 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) concluzionează că, în conformitate cu aceste dispoziții, recunoașterea caracterului înșelător poate fi avută în vedere atât în temeiul articolului 11 alineatul (1) prima teză și a doua teză punctul 1 din LFGB, în versiunea sa anterioară datei faptelor din litigiul principal, cât și în temeiul articolului 11 alineatul (1) punctul 1 din LFGB coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

Litigiul principal și întrebările preliminare

35 Zentrale, reclamantă în litigiul principal, reproșează Prime Champ că produce și comercializează ciuperci de cultură cu mențiunea „Origine: Germania”, deși, fără informații suplimentare, o asemenea mențiune privind țara de origine ar fi înșelătoare.

36 Instanța de trimitere descrie procesul de cultivare a ciupercilor de cultură în cauză în litigiul principal după cum urmează. În prima etapă, materiile prime care intră în compost sunt frământate și amestecate timp de 7-11 zile în Belgia și în Țările de Jos. A doua etapă de producție constă în pasteurizare, care durează 5-6 zile, și în pregătirea compostului, în Țările de Jos. A treia etapă de producție constă în inocularea de miceliu (spori de ciuperci) în compost timp de 15 zile. În a patra etapă, fructificarea începe în containere de cultură în Țările de Jos, pe un strat de turbă și de calcar, cu precizarea că ciupercile pot atinge 3 mm în 10-11 zile. După aproximativ 15 zile, containerele de cultură sunt transportate în Germania, unde, în exploatarea Prime Champ, se procedează la prima recoltare a ciupercilor după 1-5 zile și la a doua recoltare după 10-15 zile.

37 În faza precontencioasă, Zentrale a adresat Prime Champ o scrisoare de punere în întârziere, în luna decembrie 2013. Ulterior, aceasta a introdus o acțiune la Landgericht (Tribunalul Regional, Germania), solicitând obligarea Prime Champ, sub sancțiunea unor măsuri cominatorii, la încetarea propunerii și/sau utilizării în comerț a ciupercilor de cultură cu mențiunea „Origine: Germania” pentru motivul că etapele esențiale de producție și de cultivare nu au loc în Germania.

38 Landgericht a respins acțiunea, iar apelul a fost de asemenea respins. Zentrale a formulat recurs la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție).

39 Instanța de trimitere precizează că, potrivit constatărilor instanței de apel, mențiunea utilizată de Prime Champ la comercializarea ciupercilor, și anume „Origine: Germania”, poate să inducă în eroare consumatorul, întrucât publicul vizat deduce din aceasta că nu doar recoltarea, ci totalitatea procesului de producție a avut loc în Germania. Ca instanță de recurs, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) este ținută de aceste constatări de fapt.

40 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) precizează de asemenea că, dat fiind că Zentrale întemeiază dreptul în încetare invocat pe un risc de repetare a faptei [articolul 8 alineatul (1) prima teză din Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (Legea privind combaterea concurenței neloiale)], acțiunea va fi fondată numai dacă comportamentul reproșat Prime Champ ar fi nelegal, atât la momentul faptelor, în cursul anului 2013, cât și la data deciziei în stadiul recursului. Pe de altă parte, dreptul la rambursarea cheltuielilor aferente punerii în întârziere, prevăzut la articolul 12 alineatul (1) a doua teză din această lege, depinde de situația juridică în vigoare la data punerii în întârziere în luna decembrie 2013.

- 41 Potrivit instanței de trimitere, reiese din examinarea regulamentelor în materie vamală că țara de origine a ciupercilor ar trebui să fie Germania. Totuși, această instanță are îndoieli cu privire la relația dintre diferitele instrumente ale dreptului Uniunii referitoare la țările de origine ale fructelor și legumelor destinate a fi vândute în stare proaspătă consumatorilor adoptate în domeniul vamal, agricol și de protecție a consumatorilor pentru a stabili dacă dispozițiile specifice în materie de etichetare, precum cele prevăzute în domeniul agricol prin Regulamentul de punere în aplicare nr. 543/2011, prevalează asupra normelor din Regulamentul nr. 1169/2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare.
- 42 Instanța de trimitere ridică de asemenea problema dacă, pentru a evita un ordin de încetare emis ca urmare a caracterului înșelător al indicațiilor privind țara de origine, un producător poate completa indicarea țării de origine cu o mențiune referitoare la etapele de producție efectuate în alte state membre.
- 43 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Pentru stabilirea înțelesului noțiunii de «țară de origine», vizată la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, trebuie avute în vedere definițiile de la articolul 23 și următoarele din Codul vamal [comunitar] și de la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii?
- 2) Ciupercile de cultură, care au fost recoltate pe teritoriul național, sunt de origine națională în sensul articolului 23 din [Codul vamal comunitar] și al articolului 60 alineatul (1) din [Codul vamal al Uniunii], în cazul în care anumite etape de producție esențiale s-au desfășurat în alte state membre ale Uniunii Europene, iar ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul național abia cu 3 zile sau mai puțin înainte de prima recoltă?
- 3) Interdicția de inducere în eroare, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, trebuie aplicată în cazul indicației de origine prevăzute la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013?
- 4) La indicația de origine stabilită potrivit articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 pot fi adăugate mențiuni explicative, în scopul de a preveni o inducere în eroare potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13/CE, precum și potrivit articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 44 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretate în sensul că, pentru a defini noțiunea de „țară de origine”, vizată la aceste dispoziții în domeniul agricol, trebuie avute în vedere definițiile prevăzute la articolul 23 și următoarele din Codul vamal comunitar și la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii.

- 45 Potrivit Zentrale, dispozițiile Tratatului FUE referitoare la agricultură nu creează o legătură strânsă între dreptul derivat care se întemeiază pe această bază și legislația vamală. Totuși, Zentrale susține că noțiunea de „țară de origine”, vizată la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, trebuie să fie interpretată în lumina sensului și a finalității acestor dispoziții. Astfel, consumatorii trebuie să fie protejați și să li se dea posibilitatea de a lua o decizie de cumpărare în cunoștință de cauză. Zentrale dă exemplul produselor de origine animală, pentru care Regulamentul de punere în aplicare nr. 1337/2013 prevede indicarea diferitor mențiuni de etichetare în scopul informării în mod suficient a consumatorilor cu privire la originea cărnii respective.
- 46 Este necesar să se constate că Regulamentul nr. 1234/2007 și Regulamentul nr. 1308/2013 nu prevăd definirea „țării de origine” în sensul dispozițiilor acestora. Totuși, legislația vamală instituie în mod expres o legătură cu aceste dispoziții agricole menționate de instanța de trimitere. Astfel, în conformitate cu articolul 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii, normele prevăzute la articolele 60 și 61 din acest cod pentru stabilirea originii nepreferențiale a mărfurilor sunt aplicabile altor măsuri ale Uniunii privind originea mărfurilor, precum articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.
- 47 În mod cert, o dispoziție echivalentă cu articolul 59 litera (c) din Codul vamal al Uniunii nu a figurat în Codul vamal comunitar. Totuși, acesta din urmă nu a conținut nici o dispoziție care s-ar fi opus aplicării normelor privind stabilirea originii nepreferențiale a legumelor în raport cu articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și cu articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.
- 48 În plus, atât Regulamentul nr. 1234/2007, cât și Regulamentul nr. 1308/2013, în special anexa I la acestea, privind produsele vizate de regulamentele respective, fac trimitere la Nomenclatura combinată. Mai mult, dispozițiile articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și ale articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, care prevăd necesitatea de a indica țara de origine în termeni identici, trebuie, în lipsa unor dispoziții contrare, să fie interpretate în același mod.
- 49 O astfel de interpretare este confirmată de Regulamentul nr. 1169/2011, care urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorului în domeniul informațiilor referitoare la produsele alimentare, al cărui articolul 2 alineatul (3) face trimitere, pentru stabilirea țării de origine a unui produs alimentar, la normele pentru determinarea originii nepreferențiale, și anume la articolele 23-26 din Codul vamal comunitar. În considerentul (33) al Regulamentului nr. 1169/2011, această decizie a legiuitorului Uniunii este justificată de faptul că „operatorii din sectorul alimentar și administrațiile sunt familiarizați [cu normele respective], ceea ce ar trebui să faciliteze punerea [lor] în aplicare”.
- 50 Motivul invocat în considerentul (33) este valabil și pentru articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și pentru articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013. Astfel, menționarea obligatorie a țării de origine trebuie, pentru a asigura pe deplin efectul util al dispozițiilor corespunzătoare și din motive de coerență, să se bazeze pe aceleași definiții, indiferent dacă este vorba despre domeniul vamal, agricol sau de protecție a consumatorilor.
- 51 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 trebuie interpretate în sensul că, pentru a defini noțiunea de „țară de origine”, vizată la aceste dispoziții

în domeniul agricol, trebuie avute în vedere regulamentele în materie vamală pentru determinarea originii nepreferențiale a mărfurilor, și anume articolul 23 și următoarele din Codul vamal comunitar și articolul 60 din Codul vamal al Uniunii.

Cu privire la a doua întrebare

- 52 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă ciupercile de cultură recoltate pe teritoriul național sunt originare dintr-o „țară”, în sensul articolului 23 din Codul vamal comunitar și al articolului 60 alineatul (1) din Codul vamal al Uniunii, în cazul în care etape de producție esențiale au avut loc în alte state membre ale Uniunii, iar ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul național numai cu 3 zile sau mai puțin înainte de prima recoltă.
- 53 Zentrale susține că aplicarea articolului 23 din Codul vamal comunitar este subordonată condiției ca marfa în cauză să fie obținută în întregime într-o țară. Aceasta arată de asemenea că articolul 24 din codul menționat vizează cazul în care mai multe țări intervin în producerea mărfii respective. Ea consideră că legiuitorul a pornit de la principiul că o plantă poate fi „recoltată” numai în țara în care a fost și plantată și de solul căreia este legată. Or, această ipoteză nu se verifică în cazul ciupercilor în litigiul principal, întrucât ciupercile au fost plantate într-o țară, într-un container transportabil umplut cu pământ, și au fost extrase din acest pământ într-o altă țară.
- 54 Contrar celor susținute de Zentrale, normele prevăzute la articolul 24 din Codul vamal comunitar și la articolul 60 alineatul (2) din Codul vamal al Uniunii coroborate cu articolul 32 din Regulamentul delegat 2015/2446, referitor la originea mărfurilor în a căror producție intervin mai multe țări sau teritorii, nu pot fi aplicabile.
- 55 Astfel, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din Codul vamal comunitar și cu articolul 60 alineatul (1) din Codul vamal al Uniunii, mărfurile obținute în întregime într-o țară sunt considerate ca fiind originare din acea țară. Articolul 23 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar prevede că expresia „mărfuri obținute în întregime într-o țară” reprezintă „produse vegetale cultivate [a se citi «recoltate»] în țara respectivă”. De asemenea, articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat nr. 2015/2446 prevede că „produsele din regnul vegetal care sunt recoltate în respectiva țară sau în respectivul teritoriu” sunt mărfuri considerate ca fiind obținute în întregime într-o singură țară sau într-un singur teritoriu.
- 56 Astfel cum arată Comisia, nicio definiție a termenului „recoltat” în legătură cu produsele din regnul vegetal nu figurează în regulamentele în materie vamală citate. Pentru a defini acest termen, trebuie să se țină seama de faptul că, la data la care sunt separate de substrat, ciupercile de cultură devin legume „proaspete” în sensul poziției tarifare 0709 din Nomenclatura combinată, care figurează în anexa I la Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tarifal vamal comun (JO 1987, L 256, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1001/2013 al Comisiei din 4 octombrie 2013 (JO 2013, L 290, p. 1). Această poziție tarifară 0709 vizează „alte legume, în stare proaspătă sau refrigerată”, menționate în partea IX din anexa I la Regulamentul nr. 1234/2007 și în partea IX din anexa I la Regulamentul nr. 1308/2013 și cuprinde subpoziția 0709 51, intitulată „Ciuperci”.
- 57 Deși Regulamentul de punere în aplicare nr. 1337/2013, întemeiat pe articolul 26 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1169/2011, a prevăzut aplicarea unor diferite indicații de etichetare pentru a informa în mod satisfăcător consumatorii cu privire la originea cărnii

proaspete, refrigerate sau congelate de animale din specia porcină, ovină, caprină și de păsări de curte, este necesar să se constate că niciun regulament de punere în aplicare nu a prevăzut norme similare, care ar fi putut fi întemeiate pe articolul 26 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, în ceea ce privește țara de origine a ciupercilor.

58 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 23 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Codul vamal comunitar, precum și articolul 60 alineatul (1) din Codul vamal al Uniunii coroborate cu articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 trebuie să fie interpretate în sensul că țara de origine a ciupercilor de cultură este țara lor de recoltare, în sensul acestor dispoziții, indiferent de faptul că etape de producție semnificative au avut loc în alte state membre ale Uniunii și că ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul de recoltare numai cu 3 zile sau mai puțin înainte de prima recoltă.

Cu privire la a treia întrebare

59 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească modul în care aplicarea articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și a articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, care prevăd interdicția de a induce în eroare consumatorul, se corelează cu aplicarea articolului 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și a articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, referitoare la indicarea țării de origine.

60 Astfel cum a arătat instanța de trimitere, răspunsul la această întrebare necesită o interpretare a articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011, potrivit căreia acest regulament se aplică fără a aduce atingere cerințelor de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii aplicabile anumitor produse alimentare. Această instanță solicită să se stabilească dacă expresia „fără a aduce atingere” înseamnă că dispozițiile speciale în materie de etichetare prevalează, ceea ce ar însemna că interdicția generală de a induce în eroare, prevăzută în special la articolul 7 din Regulamentul nr. 1169/2011, nu ar fi aplicabilă, sau dacă normele respective sunt aplicabile împreună.

61 Astfel cum reiese din răspunsul dat la prima întrebare, stabilirea originii legumelor proaspete, în sensul normelor agricole, și anume articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, se bazează pe dispozițiile regulamentelor în materie vamală, și anume articolul 23 și următoarele din Codul vamal comunitar și articolul 60 din Codul vamal al Uniunii.

62 De asemenea, articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1169/2011 prevede că, în sensul acestui regulament, țara de origine a unui produs alimentar se referă la originea produsului alimentar, astfel cum este stabilită în conformitate cu articolele 23-26 din Codul vamal comunitar.

63 Mai multe dispoziții permit Comisiei să adopte norme specifice. În ceea ce privește normele agricole, reiese în special din articolul 76 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1308/2013 că Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în ceea ce privește cerințele suplimentare pentru comercializarea produselor în sectorul fructelor și legumelor. Cu toate acestea, Comisia a recunoscut în ședință că nu a fost adoptat niciun act delegat în ceea ce privește informațiile referitoare la ciupercile de cultură.

- 64 Și articolul 26 din Regulamentul nr. 1169/2011 prevede posibilitatea de a adopta norme specifice privind indicarea țării de origine sau a locului de proveniență a unui produs alimentar. Astfel, Comisia a adoptat Regulamentul de punere în aplicare nr. 1337/2013, referitor la carne, precum și Regulamentul de punere în aplicare 2018/775, referitor la ingredientul primar al produselor alimentare. Totuși, Comisia a recunoscut de asemenea că nu a adoptat nicio normă specifică referitoare la originea ciupercilor.
- 65 Comisia a susținut că pornește de la principiul aplicării comune și complementare a articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, în sensul că această dispoziție ar prevala asupra normelor agricole și a regulamentelor în materie vamală. Astfel, deși reglementarea agricolă acordă importanță și protecției consumatorilor, mai ales Regulamentul nr. 1169/2011 ar fi cel care ar avea drept obiectiv mai buna informare și protejare a consumatorilor. Comisia susține că o aplicare complementară a interdicției de a induce în eroare consumatorul, prevăzută de Regulamentul nr. 1169/2011, este, în consecință, necesară pentru a îndeplini obiectivul privind un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, care este consacrat în dreptul primar al Uniunii, la articolul 38 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Potrivit Comisiei, în prezența unei înșelări a consumatorului, numai o instanță națională ar putea determina care mențiuni suplimentare sau corective ale producătorului sunt necesare și adecvate pentru a înlătura înșelăciunea.
- 66 În primul rând, trebuie să se observe că Regulamentul nr. 1169/2011, la fel ca Directiva 2000/13, pe care o abrogă, stabilește, astfel cum reiese din cuprinsul articolului 1 alineatul (1) din acesta, „bazele” în domeniul informării consumatorilor cu privire la produsele alimentare. Astfel, regulamentul respectiv prevede printre altele, în capitolul III, „cerințe generale” în materie, precum și formularea titlului capitolului menționat, printre care figurează aceea că „informațiile referitoare la produsele alimentare nu trebuie să inducă [...] în eroare, în special în ceea ce privește [...] țara de origine” a unui produs.
- 67 Regulamentul nr. 1169/2011 prevede de asemenea, în capitolul IV, norme mai clare care impun obligații de a menționa anumite informații. Printre aceste informații figurează țara de origine „în cazurile menționate la articolul 26 [din acest regulament]”, astfel cum reiese din cuprinsul articolului 9 alineatul (1) litera (i) din regulamentul respectiv. În temeiul acestui articol 26, indicarea țării de origine este obligatorie, printre altele, „în cazul în care lipsa acestor informații ar putea induce consumatorul în eroare ceea ce privește [...] [țara] de origine”.
- 68 În al doilea rând, legiuitorul Uniunii a prevăzut în mod expres, la articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011, rezerva că acest text de bază se aplică fără a aduce atingere altor norme specifice ale Uniunii în materie de etichetare a produselor alimentare. De asemenea, la articolul 26 din regulamentul menționat, acesta a reiterat, pentru cerințele specifice în materie de etichetare pe care le prevede, rezerva instituită în mod general la articolul 1 alineatul (4) din acest regulament, de a nu aduce atingere altor cerințe de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii.
- 69 Articolul 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1169/2011 trebuie interpretat în sensul că textul „fără a aduce atingere cerințelor de etichetare prevăzute în dispozițiile specifice ale Uniunii aplicabile anumitor produse alimentare” vizează dispozițiile uniforme adoptate de legiuitorul Uniunii sau de Comisie, precum reglementările vamale și agricole. Astfel de reglementări nu intră sub incidența articolului 7 alineatul (1) litera (a) din acest regulament.

- 70 După cum a arătat domnul avocat general la punctul 75 din concluzii, Directiva 2000/13 trebuie să fie interpretată în același sens ca Regulamentul nr. 1169/2011.
- 71 Astfel, deși este adevărat că această directivă nu face nicio referire la reglementarea vamală în scopul determinării originii produselor alimentare, este la fel de adevărat că, în temeiul reglementării aplicabile, pe de altă parte, fructelor și legumelor, în special al articolului 113a din Regulamentul nr. 1234/2007, produsele respective pot fi comercializate numai dacă este indicată țara de origine, această țară fiind definită, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 51 din prezenta hotărâre, prin trimitere la reglementarea vamală.
- 72 Or, dacă este permis, cu indicarea țării de origine prin referire la legislația vamală, să se comercializeze produsul în cauză, nu se poate considera în același timp că o astfel de precizare este, ca atare, de natură să inducă cumpărătorul în eroare în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2000/13.
- 73 În consecință, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că interdicția generală de inducere în eroare a consumatorului cu privire la țara de origine a produselor alimentare, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011, nu este aplicabilă, în ceea ce privește fructele și legumele proaspete, în cazul indicației de origine impuse la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.

Cu privire la a patra întrebare

- 74 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere ridică problema dacă la indicația de origine impusă la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 pot fi adăugate mențiuni explicative în scopul de a preveni inducerea în eroare a consumatorului, în conformitate cu interdicția instituită la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, precum și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.
- 75 Astfel cum reiese din decizia de trimitere și din observațiile părților din litigiul principal, ale guvernului german și ale Comisiei, a patra întrebare se referă la posibilitatea de a impune producătorilor, în temeiul normelor referitoare la practicile comerciale neloiale, o obligație specifică de informare, în cazul în care indicarea țării de origine, astfel cum este definită la articolul 23 din Codul vamal comunitar și la articolul 60 din Codul vamal al Uniunii, ar fi considerată ca înșelătoare pentru consumator.
- 76 În această privință, trebuie să se constate, astfel cum a arătat și domnul avocat general la punctul 82 din concluzii, că, la articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1169/2011, legiuitorul Uniunii a determinat cu claritate și cu precizie țara de origine a unui produs alimentar prin trimitere la articolele 23-26 din Codul vamal comunitar. Pentru produsele vegetale, inclusiv ciuperci, legiuitorul a stabilit astfel că țara de origine a acestor produse este țara în care au fost recoltate, indiferent de locul lor de producție.
- 77 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că nu pot fi adăugate mențiuni explicative în completarea indicației privind țara de origine, impusă la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, în scopul de a preveni inducerea în eroare a consumatorului, în conformitate cu interdicția

instituită la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011. Astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 87 din concluzii, articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13 trebuie interpretat în același mod.

- 78 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu pot fi adăugate mențiuni explicative în completarea indicației privind țara de origine, impusă la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007 și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, în scopul de a preveni inducerea în eroare a consumatorului, în conformitate cu interdicția instituită la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, precum și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 79 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 361/2008 al Consiliului din 14 aprilie 2008, și articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului trebuie interpretate în sensul că, pentru a defini noțiunea de „țară de origine”, vizată la aceste dispoziții, trebuie avute în vedere regulamentele în materie vamală pentru determinarea originii nepreferențiale a mărfurilor, și anume articolul 23 și următoarele din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar și articolul 60 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii.**
- 2) **Articolul 23 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 2913/92, precum și articolul 60 alineatul (1) din Regulamentul nr. 952/2013 coroborate cu articolul 31 litera (b) din Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 al Comisiei din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codului vamal al Uniunii trebuie să fie interpretate în sensul că țara de origine a ciupercilor de cultură este țara lor de recoltare, în sensul acestor dispoziții, indiferent de faptul că etape de producție semnificative au avut loc în alte state membre ale Uniunii Europene și că ciupercile de cultură au fost transportate pe teritoriul de recoltare numai cu 3 zile sau mai puțin înainte de prima recoltă.**

- 3) Interdicția generală de inducere în eroare a consumatorului cu privire la țara de origine a produselor alimentare, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea acestora și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1924/2006 și (CE) nr. 1925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei, nu este aplicabilă, în ceea ce privește fructele și legumele proaspete, în cazul indicației de origine impuse la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 361/2008, și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.
- 4) Dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu pot fi adăugate mențiuni explicative în completarea indicației privind țara de origine, impusă la articolul 113a alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 361/2008, și la articolul 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, în scopul de a preveni inducerea în eroare a consumatorului, în conformitate cu interdicția instituită la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2000/13, precum și la articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1169/2011.

Semnături